

Lærara- dagar á lands- mið- stöðini

Fríggjadagin í síðstu viku varð hátíðarhald á Landsmiðstöðini fyri Undirvísingaramboð í sambandi við, at Lærara-dagarnir á Landsmiðstöðini byrjaðu. Tað eru Føroya Skúlabókagrunnur, Bókadeild Føroya Lærarafelags og Landsmiðstöðin fyri Undirvísingaramboð, sum í felag skipa fyri tiltakinum, sum heldur fram til 4. desember. Allir skúlarnir kring landið hava fingið tilbúið at koma á Landsmiðstöðina ein mikudag í nevnda tíðarskeiði. Á skránni eru frágreiðingar um føroyskt undirvísingartilfar og fyrirestrar, umframt at føroyskt undirvísingartilfar verður vist fram.

Málið við tiltakinum er at kunna lærararnar um, hvat er til av føroyskum tilfari og at fáa teir at brúka føroyskt tilfar. Í fjør komu 155 bókur út á føroyskum og harafturat sjónbond, ljóðbond, fløgur og so mangt annað. Ikki alt er beinleiðis ætla til undirvísing, men ivaleyst kann meiri brúkast, enn tey flestu vanligu geva gætur. Í hesum sambandi vilja fyrireikararnir av tiltakinum kunna um møguleikar fyri tilfari til evnisarbeiði og tilrætta-
legging av frálæru, sum er grundað á føroyskt tilfar. Tey vóna eisini, at samveran, tá lærarar vitja, kann geva hugskot og veita íblástur til at brúka føroyskt tilfar meiri og betri í framtíðini.

Vit halda, at talan er um eitt frálíkt tiltak, ið tænar teimum til miklan sóma, sum eru farin undir tað.

Í dag gera vit eitt sindur burturúr Skúlabókagrunninum, og komandi leygdagar ætla vit at tosa við fólk, sum hava við skúla og føroyskt undirvísingartilfar at gera. Vit hava so ofta givið til kennar, at teigararnir eru opnir fyri konstruktivum og gevandi kjaki um ymisk evni, og eingin skal vera íiva um, at tey eru meiri enn hjartaliga vælkomnir at geva seg til kennar, um tað er okkurt í sambandi við skúla og føroyskt undirvísingartilfar, sum teimum liggur á hjarta.

Helena Dam á Neystabø:

Føroyskar skúlabøkur skulu ikki smæðast burtur

Skúlabókagrunnurin er á hvørjum ári í sambandi við millum 30 og 40 fólk kring landið, sum arbeiða við at fyrireika nýggjar føroyskar skúlabøkur

Føroyskar skúlabøkur til skúlanæmingar í øllum flokkum og í øllum lærugreinum. Hesin høvudsætningurin rúmar nógva ætlanum, og tað krevur nógva orku og kostar nógvar pengar at røkka einum so høgum máli, men hetta er tað, sum tey í Skúlabókagrunninum vilja og stremba fram ímóti, og tey eru fleiri enn Føroya Skúlabókagrunnur, sum miðja so høgt.

Skúlabókagrunnurin og Bókadeild Føroya Lærarafelags hava tað sum aðalmál at geva bókur og annað undirvísingartilfar út, sum er ætlað at verða brúkt í føroyska skúlanum, fyrst og fremst fólkaskúlanum, men eisini í miðnámskúlanum. Tað eru eisini fleiri onnur forløg, sum gera nógvið at økja um útbúið av føroyskum undirvísingartilfari, og vit royna eisini at samstarva við og gera nýtslu av tilfari, sum kemur frá stovnum, ið geva okkum kunneleika um okkara samfelag, t.d. Hagstovuna, Fiskirannsóknarstovuna og Fróðskaparsetrið.

Tað er Helena Dam á Neystabø, sum vit tosa við. Hon er leiðari í Skúlabókagrunninum, og hon heldur, at tað gongur rætta vegin, hóast tað ikki gongur so skjótt, sum tey, ið fáast við útgávuvirksemi og skúla-fólk kundu ynskt at tað gekk.

Í miðal geva vit einar 40 titlar út um árið, og hini forløgini geva eisini nógvið út. Vit leggja okkum eftir, at dyggin í tí, sum kemur út á føroyskum, í minsta lagið skal vera á sama støði, sum hon er í bókunum, ið koma út í grannalondunum, og tað haldi eg hevur eydnast væl, bæði tá tað snýr seg um innihaldið, og tá tað snýr seg um tekniska partin av arbeiðnum. Tey, sum prýða bókurnar við myndum teknigum og øðrum, eru stak dugnalig, og vit eiga fleiri, sum ikki standa aftanfyrir onnur, tá tað snýr seg um at leggja bókurnar prentistarlíga tilrætta, sigur Helena Dam á Neystabø, sum eisini undirskar, at tá tað snýr seg um framleiðslu, eru føroyingarnir umframt í dygd eisini kappingarlønir í prísi

- Vit hava avmarkaðar figgarligar karmar at arbeiða undir, og tí er neyðugt hjá okkum at fylgja við í, hvussu framleiðsluprísirnir eru í Føroyum sammett við aðra staðni, og sum oftast eru tilbúðini her í landinum kappingarfør.

Bókurnar fáa bróðirpartin

Føroya Skúlabókagrunnur er á lögtingsfiggarlógini. Upphæddin í 1995 er 3,6 milliónir krónur. Nevndin, sum landsstýrismaðurin í skúlamálum setti at koma við uppskotum um, har tað bar til at spara á skúla-økinum, visti á Skúlabókagrunnin sum ein fløskuháls í sambandi við bókaútgávu, og teir mæltu til, at nakrar samanleggingar verða gjørdar í sambandi við bókaútgávu og umsiting.

Í niðurstøðuni í frágreiðingini um grunnin, sum grunnurin sjálvur hevur skrivað í Mentunarálitinum, verður í omanfyrir nevnda sambandi sagt, at grunnurin kundi ynskt, at hann slapp undan tí, sum so mangan hevur orkymlað útgávuvirksemið tey seinastu árin. Tað er, at altíð er onkur ið kemur við uppskotum um, at nú skal Skúlabókagrunnurin flytast undir tann ella tann stovnin í skúla-verkinum, ella nú skal Skúlabókagrunnurin átaka sær hesar ella hasar uppgávurnar, sum einki hava við bókaframleiðslu at gera.

Sambært leiðaranum í grunninum, so eru inntøkurnar av bókasølu umleið ein millión krónur - í 1995 var hon 1,4 milliónir krónur. Tað vil siga, at samlaðu inntøkurnar - stuðulin á figgarlógini og søluinntøkurnar - vóru í 1995 5,17 milliónir krónur. Av teimum vóru 1,5 milliónir nýttar til pappir, litir, innbinding og aðrar tilfarðsútreiðslur í sambandi við prenting, tey 4,5 starvsfólkini á grunninum vóru 1,0 milliónir í løn, og 2,67 milliónir vóru nýttar í sambandi við ger av bókum, tað vil fyrst og fremst siga lónir til tey, sum skriva, tekna og á annan hátt eru uppi.

Játtanin á figgarlógini er skend við 30 prosentum

Helena Dam á Neystabø er dagligur leiðari á Skúlabókagrunninum

síðani 1990, og vit høvdu verið fegin, um hon hækkaði eina millión. Tað hevði havt við sær, at vit høvdu havt møguleika at sett eitt fólk afturat í starv, og tað hevði aftur merkt, at fløskuhálsurin, sum sparinevndin visti á, ikki hevði verið so sjónskur, vísir leiðarin á.

Nevndin stórán týðning

Omanfyrir var nevnt, at eini 30 til 40 fólk arbeiða við nýggjum útgávum fyri grunnin hvørt árið. Hesi fáa samsýning fyri sítt arbeið, men nógvið tey flestu hava sítt dagliga arbeiði við síðuna av:

Hvussu nógvið vit gjalda fyri arbeiðið, velst um hvat tað snýr seg um. Tað verður mettt um hetta í hvørjum einstøkum føri, og eg haldi, at fólkini, sum vit hava við at gera, eru nøgd við samsýningarnar. Landsskúlastjórin hevur heimild til at

seta fólk at skriva bókur, og tá verða tey heiltíðarlønt ella er tað soleiðis, at skriv-
ingin er ein partur av teirra arbeiði. Í nógvið teimum flestu forrunum eru tað lærarar, sum skriva - tað halda vit vera eina styrki, tí teir vita, hvat tørvar er á, sigur leiðarin á Skúlabókagrunninum.

Í 5-mannanevndini fyri Skúlabókagrunnin sita bara skúla-fólk. Bjørg Matras, sum eisini starvast á grunninum, er formaður, Johan Samuelsen er næstformaður, og hinir nevndarlímirnir eru Heðin Klein, Jenny Lydersen og Hendrik Dahl. Petur Simonsen umboðar Landsskúlafyrisingina í nevndini.

Nevndin hevur ein stak virknan leiklut. Vit halda fundir hvønn mánaða, og øll hugskot um nýggjar útgávur verða viðgjørd í nevndini, sum eisini lesur øll handritini igjøgnum og metir um

tey.

Tá avgerðir verða tiknar, telur handilsligi tætturin ikki so nógvið, sum hann ger hjá forløgum, sum út frá handilsligum fyrirteytum hava sum mál at skapa sær vinning. Skyldurnar hjá okkum eru m.a. at vera fjøl-táttað, og tí geva vit eisini bókur út, sum vit vita hava ein sera avmarkaðan keyp-arabólk.

Frá hugsan til bók

Helena Dam á Neystabø sigur, at oftast er tað soleiðis, at skúla-fólk koma við einum hugskoti um eina bók, sum tey hava ásannað, at tað er tørvar á. Eftir at hugskotið er viðgjørt í nevndini, og tað er samtykt at fara undir bókina, fer høvundurin undir sítt arbeiði. Ofta hava høvundarnir gjørt eitt arbeiði, áðrenn teir koma til grunnin, og so er tað grunsins uppgáva at syrgja fyri, at bókini,